

שיחת קודש במסיבת שבע ברכות

של הרה"צ ר' יוסף מייזליש שליט"א

בן כ"ק גאב"ד קהילתנו בארא פארק שליט"א

נכד כ"ק מרן רבינו הגה"ק זצ"ל

בביתו נאווה קודש

בהשתתפות כ"ק אדמו"ר בעל דברי שלמה מבאבוב זצ"ל

יום ד' פרשת תבא שנת תשמ"ו לפ"ק

תוכן השיחה: עובדות ממרן הדברי חיים והישמח משה זי"ע כשהזכירו לפנייהם להפטר משירות בצבא / עובדות וסיפורים ממרן הקדושת יו"ט זי"ע וגיסו הרה"ק מראזווארדוב זי"ע בצל הרה"ק מצאנז זי"ע, והחתונה של הרה"ק מבייטש זצ"ל בלי השתתפות אביו הרה"ק האמרי נועם זי"ע / הביקור של הגה"ק רבי שמעון סופר זצ"ל אצל הקייזער לשחרר את הגה"ק מקרייז זצ"ל מתפיסה

שרייט, פארוואס זיי ווילן נישט זיין קיין זעלנער.

"דער אויבערשטער זאל ענק מוחל זיין פארוואס איר ווילט נישט זיין קיין זעלנער. פארוואס ווילט איר נישט זיין זעלנער?" זיי זענען געשטאנען, זיי האבן מורא געהאט אז אלעס איז פארפאלן, אז דער דברי חיים זאגט, "איר ווילט נישט זיין זעלנער, ווייל איר האט מורא פאר די קויל" (שה"י אז איזה מלחמה).

"איר ווילט נישט זיין זעלנער, ווייל איר האט מורא איר וועט נישט קענען אהיימברענגען פרנסה. דאס ווייב וועט וויינען. פאר דעם ווילט איר נישט זיין קיין זעלנער. דער אויבערשטער זאל ענק מוחל זיין פאר איר ווילט נישט זיין קיין זעלנער. א איד טאר נישט וועלן זיין א זעלנער, ווייל ער דארף מורא האבן אז וועט דארט חלילה מחלל שבת זיין. א איד טאר נישט וועלן זיין א זעלנער, ווייל ער דארף מורא האבן אז ער וועט דארט חלילה נישט קענען לייגן תפילין. א איד טאר נישט וועלן זיין א זעלנער, ווייל ער דארף מורא האבן אז ער וועט חלילה דארפן עסן טריפות". איר ווילט

כ"ק אדמו"ר מבאבוב זצ"ל: איך האב געלערנט ביי א איד, ר' נתנאל גארליצער, ער איז געווען א איד משכמו ולמעלה. האט ער דערציילט, אז עטליכע יונגעלייט האט מען געהאט אסענטירט צום מיליטער. מ'דארף דאך נישט זאגן, געזונטע מענטשן. זענען אלע פון זיי אריינגעגאנגען צום צאנזער זיידן ז"ל, מיט א געוויין, "רבי, מ'דארף מיר רחמים, מ'האט אונז אסענטירט, מ'האט אונז גענומען צום מיליטער", זיי האבן אנגעהויבן וויינען און שרייען.

האט דער צאנזער רב זיך גענומען שרייען: "וואס מיינט עטס דאס, עטס ווילטס נישט זיין קיין זעלנער", מיט אזא כעס האט דער דברי חיים זיך געבייזערט. זיי זענען געווען צוויי צי דריי און צוואנציג [מענטשן]. - איך האב געלערנט ביי דעם מלמד - און זיי האבן געוויינט, "רבי, מ'האט אונז אסענטירט". האט דער צאנזער זיידע געזאגט, "וואס מיינט עטס, עטס ווילטס נישט זיין זעלנער. וואס מיינט עטס דאס?"

זיי האבן נישט פארשטאנען וואס דער דברי חיים

יתקן נפשך. וכדברים האלה האריך הדברי חיים בענין כל הבקשות והרצונות שבנ"א רוצים פרנסה, והמשיך הרה"ק: אבל הטעם בכל זאת למה אנו מתפללים על פרנסה ורפואה, לפי שאמר הכתוב (תהלים כג, ד) גם כי אלך בגי צלמות לא אירא, אין לי פחד מזה, רע, אלא מה שהוא באמת רע לי, רק כי אתה עמדי, לפי שאמרת (תהלים צא, טו) עמו אנכי בצרה, וסיים הרה"ק

א בחמדה גנוזה (ח"א ע' נו) יש שיחה נוראה וארוכה ממרן הדברי חיים שאמר לאנשי שלומו בערב יום הכיפורים לעת ערב בענין אלו המתאוננים על שלוקחים אותם לצבא, וכה אמר בזה"ל: מנין אתה יודע את הנעשה עמך, אולי בגלגול הקודם אכלת מאכלות אסורות, ולכן באת לעולם הזה כדי להישמר ממואכלות אסורות כל עוד שהיא בכוך, ויושחרו פניך מן היגיעה ועי"ז

"גייט געזונטערהייט, איך זאג אייך אן איר זאלט קיינער נישט זיין קיין זעלנער! איר זאלט אויף זיך מקבל זיין אז איר וועט עוסק זיין בתורה ובמצוות, און דינען דעם אויבערשטען בשמחה. אלע זאג איך אייך אן, איר זאלט אהיימקומען!..."

האט ר' נתנאל דערציילט, אלע זענען אהיימגעקומען. קיינער איז נישט געווארן א זעלנער. זיי זענען געווען געזונטע גיבורים, קיינער איז נישט געווארן א זעלנער.

א' הנוכחים: איך האב געהערט דערציילן א מעשה פון מיין טאטן ז"ל, אז צום ישמח משה זי"ע איז געקומען א יודענע, אז מ'האט גענומען איר זוהן אין מיליטער. זי האט זייער געוויינט. האט ער זיך אנגערופן מיט א מליצה (תהלים ו', ו'): "כי אין במות זכר, מ'וועט נישט הרגענען דעם זוהן. בשאול - זי פרעגט, מי יודה לך, ווער וועט דך לויבן?".

*

רבינו: דער פעטער ז"ל פלעגט דערציילן, אז דער זיידע (מזן הגה"ק בעל קדושת יום טוב זי"ע) האט געזאגט, ער איז געפארן קיין צאנז, ער האט געגעבן א קוויטל. פארצייטנס, אמאל האט דער צאנזער רב אים

"בשאול" לשון שאלה שהם שואלים ומבקשים מי יודה לך ומתפלל לפניך אם ב"י ילכו בצבא, זיעוכיא"א".

ועי' בספה"ק ישמח משה (הפטורה לפ' נצבים): "עכשיו אחינו בני ישראל נשים על לבנו כמה מהצרות אשר חלפו ועברו צפו המים הזדונים על ראשינו, מה שספרו לנו אבותינו מהתלאות אשר מצאתנו וכו' ואף גם בדור הזה שראינו בעינינו מה שראינו הלא למשמע אוזן דאבה נפשינו נחשבנו כצאן טבחה, ואילו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי, אך נמסר עמו של אלקינו להריגה, בגזירת אומן נהרגו כמה אלפים נפשות מישראל [בשנת תקכ"ח בעיר אומאן], ועוד יותר מזה כי נהרגו נפשות מישראל נפשות ממש. וכבר פירשתי הפסוק (תהלים ו', ו') בדרך מליצה כי אין במות זכר בשאול מי יודה לך, אף שנמסר עמו של אלקינו להריגה ח"ו, נתונים אל פני המלחמה החזקה הוא הצר הצורר המסטיין ומקטרט עלינו, בזה אין אנו מזכירין את ה', אך זאת שאלתנו מי יודה לך אם יעברו עמך מדתם ויראתם, על זה אנו בוכים על חילול שמו הגדול והקדוש. והפירוש דקרא כי אין במות זכר, מה שאנחנו מסורין ח"ו למוות, אין אנו מזכירין אותך בזה כלל, רק בשאול דהיינו בשאלה ובקשה הוא רק מי יודה לך, אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה אשמונו מכל עם בושנו מכל דור".

נישט זיין קיין זעלנער, ווייל איר האט מורא פון די קויל? איר ווילט נישט זיין קיין זעלנער ווייל די בני בית וועט וויינען, דער אויבערשטער זאל אייך מוחל זיין פארוואס איר ווילט נישט זיין קיין זעלנער". דעמאלס זענען זיי ערשט געוואויר געווארן אז ער בייזערט זיך איבער דעם טעם פארוואס זיי ווילן נישט זיין קיין זעלנער.²

זיי זענען געווען יונגעלייט תלמידי חכמים, האבן זיי געזאגט: "רבי, מיר לערנען יומם ולילה, מיר האבן שיעורים, אפילו די וואס זענען סוחרים. מיר ווילן נישט זיין קיין זעלנער, ווייל מיר זענען יראי ה'. מיר ווילן נישט זיין קיין זעלנער, ווייל מיר ווילן דינען דעם אויבערשטען. דער רבי זאל זיך דערבארמען אויף אונז..."

האט דער צאנזער זיידע געזאגט: "אזוי, אזוי, איר ווילט נישט זיין קיין זעלנער ווייל איר ווילט זיצן און לערנען", האט ער שוין מסכים געווען, "אזוי, אזוי, קיין איינער פון אייך וועט נישט זיין א זעלנער. איך וועל ענק גיין באגלייטן". ער איז ארויסגעגאנגען ביז צום טויער, איז ער זיי געגאנגען באגלייטן. ווען זיי זענען שוין געשטאנען ביים טויער, האט ער זיי געזאגט:

מצאנו: שמענו אלי, הנה מתקרב עלינו יום קדוש כזה, הסירו נא המחשבות הזרות והנכריות מקרבכם, אין אנו צריכים לבקש אלא על התגלות אלקים, שכל האברים יצקו שיש בורא אחד בעולם, ורצונו הוא שוב בעבורינו לטוב לנו כל הימים לחיותינו כהיום הזה (דברים ו', כד), שיהא טוב לנו ונחי', לא מפני שזה רצוננו, רק שרצון השי"ת הוא שנבקש זאת מאתו, ואז אברכם שיהא טוב לכם ותחי'. וכשסיים את דבריו אז התחיל לברך את הקהל, עי"ש כל האריכות.

² הגה"ק רבי אברהם יהושע פריינד זצ"ל אבד"ק נאסויד שהי' מקושקש ודבוק אל מזן הדברי חיים הי' מוסר בשמו סגולה להעומד על המבחן לצבא, שיטיל מים בחוץ קודם שילך ויטול ידיו ולא יברך ברכת אשר יצר עד אחר אשר יצא מושם. (חמדה גנוזה ח"א ע' רב).

¹ בספר שיחות יקרים (י"ל בסאטמאר ע"י הר"ר אלימלך זאב שטערן ז"ל, אות נ"ו): "פעם אחת באתה אשה בקובלנא אל הרה"ק ר' מט"ב מאוהעל ז"ל היות שנלקח בנה לצבא, והאיך תוכל לראות שבנה לובש שעטנז ואינו יכול להתפלל ועוד בכתה במור נפשה בדברים כאלה, ואמר הרב ז"ל מליצה נאה היות שדוד המלך ע"ה אמר כי אין במות זכר פ"י שבני ישראל אינם מתפללים, שצריכים לילך בצבא למלחמה, ושם הם בסכנות מוות, רק בשאול מי יודה לך,

הרה"ח ר' עזריאל גליק ע"ה משב"ק: ס'איז געווען א איד וואס האט זיך געזעגנט **ביים רבי'ן**, יענער איז געווען אן ארימאן. ער האט געגעבן א פדיון. דער רבי האט דאך געוואוסט אז ער איז אן ארימאן. פרעגט אים דער רבי, "פון וואו האסטו?" זאגט ער: "מיין טאטע איז געווען **ביים קדושת יום טוב** ז"ל, און ער האט אים געגעבן א פדיון געלט. האט דער קדושת יום טוב אים אויך צוריקגעגעבן. האט מיין טאטע געזאגט פאר דעם קדושת יו"ט, דער **נועם אלימלך** (פ' קרח) טייטשט לא חמור אחד מהם נשאתי, אז מ'נעמט נישט, האט מען נישט קיין רייז'. אזוי האט מיין טאטע געזאגט פאר דעם קדושת יום טוב. האט דער קדושת יו"ט צוגענומען", אזוי האט יענער פארציילט פארן רבי'ן. האט דער רבי גענומען א דאלאר, און צוריקגעגעבן די רעשט'.

האדמו"ר מבאבוב: האט ער אים געהייסן ער זאל

געפרעגט: "איך האב דיך נישט געזען דא שוין א צייט". האט דער זיידע געענטפערט: "איך וועל זאגן דעם רבי'ן, אז איך קום אויף א שבת דארף איך דאך שרייבן א קוויטל, קאסט עס מיך א פדיון".

האט אים דער צאנזער זיידע ז"ל געזאגט אזוי: "קומען זאלסטו יעדן פערטן שבת. שטעלן וויין זאלסטו יעדע צוויי חדשים, יעדן צווייטן חודש, און געזעגענען זאלסטו זיך איינמאל אין זעקס חדשים". אזוי האט דער פעטער דערציילט.

האדמו"ר מבאבוב: וואו האט ער דעמאלטס געוואוינט?

רבינו: ער האט דעמאלטס געגעסן קעסט אין **גארליץ** ביים פאטער. דער **ייטב לב** האט דאך דעמאלטס געוואוינט אין גארליץ. געזעגענען זיך, קען ער יעדע זעקס חדשים. קומען, זאלסטו קומען יעדע פיר וואכן'.

^ד לאחר שברח מאוהעל לערך בשנת תר"ז, עד שנת תרט"ו, כשנתמנה למלאות מקום אביו בדראהביטש.

^ה בשמחת קישור החיתון מוצ"ש משפטים תשנ"א סיפר רבינו כן בשם דודו מרן רביה"ק ז"ע, וז"ל: "דער פעטער האט מיר דערציילט, אז ווען דער זיידע דער קדושת יום טוב האט נאך געוואוינט ביים זיידן אין **גארליץ** און פלעגט אזויפיל פארן קיין **צאנז**, איז געווען א שטיק צייט וואס ער איז נישט געפארן קיין צאנז, נאכדעם ווען איז נאכאמאל געפארן קיין צאנז און נאכדעם וואס ער האט שלום גענומען ביים צאנזער זיידן, האט ער אים געפרעגט "וואס איז די מעשה? פארוואס ביזטו א שטיק צייט נישט געקומען?" האט אים דער זיידע - וועלכער איז געווען דעמאלט אן ארימאן - געענטפערט: "איך האב געוואלט קומען, אבער דאס קומען קאסט דאך געלט". האט אים דער צאנזער זיידע געפרעגט: "דהיינו וואס?" האט ער געענטפערט: "מען מוז זיך געזעגענען ביים רבי'ן, מען מוז געבן געלט פאר'ן גבאי, מען מוז שטעלן וויין", און ער האט נישט אזויפיל געלט. האט אים דער דברי חיים געזאגט: "איך וועל דיר זאגן, קומען זאלסטו אויף יעדן פערטן שבת, געזעגענען איז גענוג צוויי מאל א יאר, וויין שטעלן זאלסטו יעדע דריי חדשים". ווייל ער האט אזוי געוואלט אז ער זאל קומען, האט ער אים אויסגעשטעלט אזא סדר היום, עס זאל אים נישט קאסטן אזויפיל געלט".

^י וז"ל: "ולמד זכות עליהם באמרו לא חמור אחד מהם כו', דהנה כן הוא המהנה תלמידי חכמים וצדיקים מנכסיו אז ההנאה הזאת תביאיהו שלא במהרה הוא חוטא להיות רשע גמור לכפור בתורה חלילה. וגם זאת אם הצדיק גוער באיזה אדם גם הגערה

הזאת פועל בו שלא ישתקע בחטאו, כי הצדיק בגערותו שגוער בו הוא משבר הכח הקליפה של הרשע. וזהו שאמר לא חמור כו', כלומר אני גרמתי להם זאת שעל ידי שלא לקחתי מהם זה גרמה להם שחטאו שאם נהניתי מהם היה מגין עליהם זאת לבלתי יחטאו. וגם לא הרעותי את אחד מהם, בשום רעה וגערה ונמצא אינם חייבים כל כך לעונש בעולם הזה וגם עולם הבא ראוי ליתן להם אחר העונש שיענישו על חטאם. וזה שאמר משה לכן אתה וכל עדתך היו לפני ד' אתה והם ואהרן מחר, פירוש שהשיאו עצה טובה שלא ישאר בגיהנם עולמית, ואמר לו תראה שיהיה לך התקשרות עם אהרן לפני ד' מחר רמז לעולם הבא כדרך שאמרו (עירובין כ"ב ע"א) היום לעשותם ומחר לקבל שכרם. והוציא לנו מזה על ידי נתינה לצדיק נשברים כח הקליפות ונתקשר בקשר של קיימא עם הצדיק שלא ישיאיהו היצר לחטוא בחטא גדול חס וחלילה, ואדרבה יתקדש על ידי הצדיק".

^י וכן מסופר בספר עזר בקודש (עמ' תל"ב).

ובמושיען של ישראל (ח"ו פרק ס') מסופר באופן אחר: "מעשה בהרה"צ ר' יעקב משה קרעמער זצ"ל מחשובי תלמידי רבינו ז"ל בקראלי, שנכנס אל הקדוש פנימה ונתן פתקא בצירוף שלשה דאללער דמי פדיון, והחזיר לו רבינו את הפדיון, ונענה ואמר שמבקש מרבינו שיקח ממנו את הפדיון, כיון שזוכר פעם בעיר קראלי ורבינו ישב בסוכתו, ולקח פתקאות מרבים שצבאו על פתחו, וביניהם היה זקן אחד תלמיד חביב ממון הקדושת יו"ט ז"ל, ורבינו החזיר לו את דמי הפדיון, ואמר התלמיד הזקן לרבינו ששמע ממון הקדושת יו"ט פ' הפסוק לא חמור אחד מהם נשאתי וכו' וע"כ טען מרע"ה שלא יוכל להיות לו התחברות עם

צום פאטער אויף ימים טובים. ער האט געזען וואס דער פאטער איז, האט ער געטראכט, וואס איז דאס געווען, אז דער ייטב לב האט זיך באהאלטן פון זיי (פון די קינדער) כדי זיי זאלן פארן קיין צאנז^ט.

האדמו"ר מבאבוב: דער גארליצער רב איז דאך געווען א שוואגער, און דער גארליצער רב איז געווען רודניקער רב.

ער פלעגט אויך קומען קיין צאנז. האט דער **ראזוואדובער רב** געהאט אלעמאל חלישות הדעת, ווייל ער האט געטשעפעט מיט אים^ט. ער פלעגט דאך קומען יעדע פיר וואכן, און ער האט אים געגעבן

קומען (דער קדושת יום טוב) איינמאל אין פיר וואכן (קיין צאנז). דער **ראזוואדובער רב** ז"ל איז דאך געווען אן איידים ביים **ייטב לב**. האט ער אים געהייסן ער זאל קומען יעדע פיר וואכן קיין **צאנז** אויף שבת. ער פלעגט צו פארן^ט.

רבינו: דער ייטב לב האט אים געהייסן פארן. איך האב געהערט פון **פעטער ז"ל**, זיין טאטע (מרן הקדו"ט זי"ע) פלעגט דאך פארן קיין **צאנז** אויף ימים טובים, אויף ראש השנה, אויף שבועות. ער איז קיינמאל נישט געווען ביים פאטער. ווען דער צאנזער רב איז נפטר געווארן (כ"ה ניסן תרל"ו), האט ער אנגעהויבן צו פארן

ס'איז אן אינטערעסאנטע זאך אז ביים זיידן דער ייטב לב זענען ימים טובים אלע קינדער געווען אין צאנז, און דער זיידע דער קדושת יום טוב איז אויך געווען אלע ימים טובים אין צאנז. **דער פעטער** האט דערציילט אז נאכדעם וואס דער **צאנזער זיידע** איז נסתלק געווארן (כ"ה ניסן תרל"ו), און דער קדושת יום טוב האט אנגעהויבן צו פארן צום פאטער דער ייטב לב, במשך אכט יאר וואס דער ייטב לב האט נאך געלעבט (עד ו' אלול שנת תרמ"ג), און ערשט דעמאלט האט ער געזען אז דער ייטב לב איז אויך עפעס. **דער פעטער** האט מיר אמאל געזאגט אז דער זיידע דער ייטב לב האט זיך די גאנצע צייט באהאלטן פון אים, כדי ער זאל פארן די אלע יארן קיין צאנז.

וסיפר הגה"צ **מפאיע זצ"ל** (זכר צדיק לברכה ח"א אות תס"ז) מזה ששמוע ממורן **רביה"ק זי"ע:** "הגה"ק רבי **משה יוסף טייטלבוים זצ"ל מאוהעל**, בן מרן **הייטב לב זי"ע**, כשהיה הממלא מקום של הייטב לב **בסטראפקוב**, היה מרגלא בפומיה לחזור על מאמרים מהרה"ק בעל **דברי חיים זי"ע** ובנו הרה"ק **משינאווא זי"ע**, והיהודים בסטראפקוב היה להם תרעומות עליו למה אינו מדבר כמעט מאביו הקדוש מרן הייטב לב זי"ע, ושאלו אותו: "וואס איז געווען דעם רבי'ס פאטער? סתם א פשוט'ער שניידער? אז דער רב זעהט נישט איין פאר וויכטיג צו רעדן פון אים?". - והיה רגיל רבינו לסיים ע"ז: "דער ייטב לב איז מיט דעם געווען גרעסער ווי אלע צדיקים אין זיין דור, אז עס איז אים געלונגען זיך אויסצובאהאלטן זיין גרויסקייט פון זיין דור", והפליא מאוד דבר זה.

^י סיפר הגה"צ **מפאיע זצ"ל** (דולה ומשקה ח"ב עמ' שפ"ז) מזה ששמוע ממורן **רביה"ק זי"ע:** "הרה"ק **מראזווארדוב** והרה"ק **מגארליץ** היו שניהם חתני מרן **הייטב לב זי"ע**, וכידוע דחה הרה"ק **מגארליץ** - בעניניו הגבוהים - את גיסו הרה"ק **מראזווארדוב** מצאנז. ואמר הרה"ק **מראזווארדוב זי"ע** בדמעות שליש למרן **הקדושת יו"ט זי"ע:** "על כולהו מחילנא ליה, דו ווייסט דאך וויפיל ער האט מיר מצער געווען, נאר דאס איינע קען איך אים נישט מוחל זיי, אז ער האט מיך פארטריבן פון צאנז^ט.

ישראל, ורבינו נענה לו ולקח אז את הפדיון, ע"כ מבקש גם הוא מרבינו שיקח ממנו דמי פדיון. ואמר לו רבינו הנה דבר זה חזר אבא מארי בשם הספה"ק **נועם אלימלך** ששם מובא דבר זה, והסכים רבינו ולקח בחזרה את הפדיון והחזיק לעצמו דאללער אחד, ושני דאללער החזיר להרה"צ ר' יעקב משה זצ"ל^ט.

^ח בספר **רבינו הקדוש מצאנז** (ח"ג עמ' ק"ל, בערך הרה"ק **מראזווארדוב**): "היה נוסע בקביעות לצאנז, ובכל פעם נתכבד ע"י רבנו לשבת במקום מכובד בראש השלחן. פעם סח לאברך מחסידי צאנז, הידעת והבנת את גדולתו של רבך אליו נסעת? שמע ואספר לך: חתונתי התקיימה בגורליץ, בה היה באותה עת חותני האב"ד, והייתי סמוך על שולחנו. **אבי ציוה עלי לנסוע בכל שבת רביעית לצאנז**, וכמובן שעשיתי כדבריו. בליל שבת היתה עריכת השולחן מתארכת עד שלוש אחר חצות, או יותר, ותמיד הדליקו נרות גדולים מאד שסיפיקו לכל הלילה, מזה אומר ומה אספר לך^ט.

סיפר הגה"צ **מפאיע זצ"ל** (דולה ומשקה ח"ב עמ' שפ"ז) מזה ששמוע ממורן **רביה"ק זי"ע:** "הרה"ק **מראזווארדוב זי"ע** סיפר **להקדושת יו"ט**, שכשהי' בפעם הראשון **בצאנז**, כשהגביה את הכוס לעשות קידוש, התחיל הרה"ק מצאנז לומר 'שבת קודש, הייליגער שבת' על הניגון 'גלות גלות' מהרה"ק **מקאלוב זי"ע**. וסיפר: "וואס זאל איך דיר זאגן, עס איז געווארן צוועלעף, עס איז געווארן איינס, די לעכט האבן זיך אויסגעלאשן, עס איז טאג געווארן, און דער רב ז"ל איז נאך אלס געשטאנען און געזינגען שבת קודש הייליגער שבת". רבינו אמר כן כמ"פ בשמו.

^ט וכן סיפר רבינו בשמחת קישור החיתון הנ"ל **מוצ"ש משפטים תשנ"א:** "דער זיידע דער **קדושת יום טוב** האט געזאגט אז עס איז נישט געווען א טאג פונעם יאר וואס ער זאל נישט האבן געווען אין צאנז, נישט אויפאמאל, נאך צוביסלעך דורך די יארן. איך האב געהערט פונעם **פעטער זכרנו לברכה**, אז דער זיידע דער **ייטב לב זי"ע** ווען ער איז געווען רב אין **גארליץ**, און דער זיידע דער קדושת יום טוב האט דארט ביי אים געגעסן קאסט.

אלעמאל עפעס א זאג.

דער ראזוואדובער רב ז"ל איז געווען א חלש, ער האט נישט געקענט זיצן אויף א הארט בענקל. האט ער זיך מיטגעברענגט א קישעלע צו זיצן דערויף. האט דער גארליצער רב ז"ל געשיקט איינעם צו ברענגען א בעטגעוואנט... האט ער זיך מיישב געווען, דער ראזוואדובער רב ז"ל. ווען ער איז אנגעקומען [קין צאנז אויף שבת] איז ער נאך געגאנגען אנגעטוהן אין קאפעליש, און ער איז געגאנגען געבן שלום עליכם צווישן דעם עולם.

די מענטשן וואס זענען אנגעקומען שפעט, ווען דער צאנזער זיידע ז"ל איז שוין געגאנגען אין מקוה, האבן שוין נישט געקענט געבן שלום. ווען ער איז געגאנגען צום דאווענען האט מען געזאגט "גוט שבת". אין צאנזער בית המדרש איז געווען א לאנגער קארידאר, ס'איז געווען טונקל, עס האט זיך געלויכטן א לעמפל, האט דער ראזוואדובער רב זיך געשטעלט בין הבאים, ער (הרה"ק מצאנז זי"ע) האט קיינעם נישט געזען. ער האט דערלאנגט די האנט צו געבן שלום. שטריימל און בעקישע, גייט דאך דער גאנצער עולם. קיינער האט אים נישט געזאגט אז דער ראזוואדובער רב איז דא. [ביים דאווענען] איז ער געשטאנען אונטן, צווישן דעם עולם.

ווען דער צאנזער זיידע ז"ל איז אריינגעקומען צום טיש, האט מען דאך געזעצט די רבנים און אנשים

חשובים אויבנאן. וועגן אים האט דאך קיינער נישט געוואוסט אז ער איז דא, ער האט זיך געזעצט פון אונטן. ווען דער צאנזער זיידע ז"ל איז אריינגעקומען צו שלום עליכם, צו קידוש, ער פלעגט זינגען שלום עליכם, האט ער זיך אראפגעלאזט דעם טלית אויפ'ן שטריימל, ער האט נישט געזען קיינעם. דער ראזוואדובער רב האט געקוואלן אז מ'זעט אים נישט.

ווען דער צאנזער רב האט געזינגען אתקינו סעודתא, און ער איז צוגעקומען צו די ווערטער "קריבו שושבינין", האט ער עס איבערגעזאגט כמה פעמים, און ער האט אויפגעהויבן דעם טלית. ער קוקט זיך אום, קריבו שושבינין. ער גייט אפיר, און ער גייט אראפ ביז'ן טיש אונטן, און ער זעט דארט דעם ראזוואדובער רב, און ער זאגט ווייטער, קריבו שושבינין. ער פירט אים ארויף ווייטער ביז אהין.

דער צאנזער רב ז"ל האט דאך נישט געוואוסט אז ער איז דא, אבער ווען עס איז געקומען צו קריבו שושבינין... איז ער צוגעגאנגען צו אים, און ער האט אים ארויפגעפירט אויבנאן. נאך די מעשה, האט דער גארליצער רב אים מער נישט געטשעפעט. ער האט געזען^א.

רבינו: ער איז געווען א חסיד... ער האט געטשעפעט... **רבי מאיר'ל** (הרה"ק בעל אמרי נועם מדזיקוב זי"ע)... ער איז דאך נישט געפארן צו די חתונה (של בנו הרה"ק מבייטש זצ"ל)^ב.

בין חסידי צאנז ודזיקוב קרירים במקצת. בסערת המחלוקת הידועה (צאנז-סאדיגורא) הזהיר רבי מאיר את חסידיו לעמוד מן הצד, והמשיל לכך בפקחותו הרבה משל ידוע, על אריה רעב שהתהלך ביער ושחר לטרף, הוא נפגש עם חיות שונות ושאלם אם אין לו ריח רע בפה מחמת הרעב הקשה, החיות שהשיבו שאמנם כן הדבר נטרפו על ידו, בטענה כיצד הם מעיזים לומר כך למלך החיות, ורק השועל הפיקח השיב לאריה, כי הוא פשוט אינו מסוגל להריח משום שאפו סתום... ובערמה זו ניצל. מוטב לנו לעמוד מן הצד, שכן כולנו סובלים מהצטננות ואיננו מסוגלים להריח ולקבוע, וכך ננצל בודאי. באותה עת נערכה חתונה זו, וכולם ציפו לראות איך תעבור הפגישה בין שני הצדיקים. הפתעה מוחלטת היתה כאשר נודע על החלטתו של רבי מאיר לא לנסוע לחתונת בנו, ולשלוח במקומו ממלא מקום שיטשם כמחנות. הבחירה נפלה על האופה בדזיקוב, יהודי פשוט ותמים בשם ר' משה אריש'ס קנובלר.

^א וכן מסופר בספר **רבינו הקדוש מצאנז** (ח"ג ע' ק"ל, במדור הרה"ק מראזוואדוב): "גיסו רבי ברוך מגורליץ שהיה קצת חריף בטבעו, הציק לו מפעם לפעם בהיותו בצאנז, עד שרבי משה חדל מלנסוע לשם. כשגברה בלבו התשוקה קם ונסע, אלא שכדי לא להתבלט, לא ניגש לפני שבת לקבל שלום מרבנו. בזמן עריכת השולחן התיישב בפינה שכוחה, והשתדל ככל האפשר להסתיר את זהותו. רבנו אמר את הזמר 'אתקינו סעודתא' בדבקות כדרכו בקודש כשהטלית מכסה את פניו, ובהגיעו לחרוז 'קריבו שושבינין' הסתכל סביבו זמן מה, ומשלא מצא את מבוקשו, 'צא ממקומך לחפש בכל פינות בית המדרש. רק כאשר מצא את רבי משה והעלהו לראש השלחן, החל שוב לומר 'קריבו שושבינין' במשנה התלהבות. משראה רבי ברוך את חביבותו וחשיבותו של גיסו בעיני אביו, חדל להציק לו מאז והלאה", ע"כ.

^ב בספר **רבינו הקדוש מצאנז** (ח"ג עמ' קכ"ו, ערך הרה"ק מדזיקוב): "כאשר השיא רבי מאיר את בנו רבי אהרן מבייטש, היו היחסים

רודניקער רב, אלע וואס זענען נישט... האט ער אזוי פיינט. נאר אונז אליין..."

רבינו: ווען איך האב געזאגט דער **דזשיקובער רב**, האב איך געמיינט דעם **רבי מאיר'ל** (הרה"ק בעל אמרי נועם זי"ע).

*

כ"ק אדמו"ר בעל דברי שלמה **מבאבוב** זצ"ל סיפר (בית צדיקים' עמ' ק"ד): "כאשר השיא רבינו הקדוש מצאנו זי"ע את בתו **לאה טילא** עם הרב הצדיק רבי **אהרן מבייטש** בן הרה"ק בעל **אמרי נועם מדזיקוב** כידוע לא השתתף האמרי נועם בהחתונה שהתקיימה בעיר צאנז, ויהי כאשר נפרד האמרי נועם מבנו קודם שנסע להחתונה, אמר לו בזה הלשון, בני אבקש ממך שבשעת החופה לא יהיו ענין סגורים בדרך החתנים, רק בכל משך זמן החופה תסתכל היטב בפניו של המחזות הקדוש מצאנו, כי כבר הייתי עמו בכמה וכמה חתונות, וראיתי שבשעת החופה הוא דבוק בדביקות עצומה בעולמות העליונים". גם בספר **משמיה דרבי תנחום** (עמוד צ"ה) מסופר, שקודם שנסע החתן והפמליא קראו האמרי נועם לחדרו, וציווהו ג' דברים. ואחד מהם: אתה תשליך את ה"טיכעל" (המטפחת על הכלה), ותסתכל בכל העת בפניו של המחזות הקדוש המאירים כלפיד אש.

סיפר הגה"צ ר' **אלחנן האלפערין** זצ"ל גאב"ד ראדמישלא לאנדאן (שיחתו של עבדי אבות ח"א עמ' ס"ד): "שמעתי מוהגה"צ **הרב מטשעבין** זצ"ל, אביו **הכוכב מיעקב** זצ"ל היה רגיל בכל ליל שב"ק אחר סעודת שבת לספר סיפורי צדיקים לאנשי הבית. פעם אחת סיפר, כידוע **שהאמרי נועם מדזיקוב** זצ"ל השתדך עם **הדברי חיים**, שבנו הרה"ק **מבייטש** זצ"ל נהיה לחתן אצל הדברי חיים, ובהגיע זמן החתונה נסע החתן לצאנז לקראת החתונה, אך המחזות האמרי נועם לא הגיע לחתונה. כשהגיע החתן לצאנז, הלך הדברי חיים לקבל את פניו, ובהגיעו אל המרכבה נזרק הדברי חיים לתוכו בהושטת יד, באומרו "שלום עליכם מחותן", כי היה לו לפשיטות שהמחזות נמצא שם, וכשהבחין שלא הגיע היה לו חלישות הדעת. ובאותו מימי השבע ברכות הגיע לצאנז הגאון **מהר"ר ראפפורט** אב"ד **טורנא** זצ"ל, והתאונן לפניו הדברי חיים על החלישות דעת שהיה לו מזה שהמחזות לא הגיע להחתונה. לימים נזדמן הגאון הנ"ל עם האמרי נועם, והוכיח אותו במקצת על כך, והתחיל לדבר בשבח גדלותו של הדברי חיים, והפסיקו האמרי נועם, ואמר לו: מיר ווייסן ווער דער מחותן איז, דער מחותן איז רבינו הקדוש, און אונז זענען... ולא סיים דברו. והכוכב מיעקב זצ"ל אמר שרצה לומר שהוא נשמת התנא האלוקי רבי פנחס בן יאיר שכמבואר (חולין ז' ע"ב) שגבה טורא ביניהם".

האדמו"ר מבאבוב: זעהט אויס אז ער האט געטשעפעט מיט אים. ס'איז נאך א חילוק פון טשעפען ביז טשעפען...

דער **באבובער זיידע ז"ל** (הרה"ק מהר"ש מבאבוב זי"ע) האט דערציילט, אז דער **רבי ר' אליעזר** (מדזשיקוב זצ"ל) האט געזאגט צום **צאנזער זיידן**: "איינער זוהן דער

סיפור הדברים מובא מפי בעל המעשה **בספר הזכרון לקהילת טרנוב'ל-דזיקוב** (עמ' 115-113): רבי מאיר קרא לו והטיל עליו שליחות זו, בנוכחות בנו החתן שפרץ בבכי כשנודע לו הדבר. הוא שלח עמו חבילות חבילות של מתנות, ומסר לו הוראות מדוקדקות כיצד יתנהג. לבסוף נתן לו את מטוה בעל ידית הכסף, ואמר לו: עם זה תלך לכל מקום, ואל תפחד מאף אחד, גם לא מהרב מצאנז. החתונה עברה בפאר והדר, אבל המחזות עורר בצאנז פליאה ורוגז. יום אחריו כן רצה להכנס עם קוויטל אל רבנו "מחזותנו" ולא ניתן לו. ר' משה עצמו השתאה לעמוד בה קרוב אל רבנו בין רבנים וצדיקים רבים. הוא לא טעם שם כלום רק ממה שהביא, כאשר צווה. כששב לדזיקוב נכנס תחילה לבית רבי מאיר לדווח על בצוע שליחותו. רבי מאיר היה כה מרוצה, עד שברכו באריכות ימים, ונתן לו מטבע לסגולה. ר' משה אכן האריך ימים, ונפטר בשנת תרצ"ו בגיל תשעים וארבע".

ובספר **י"ג אורות** (ח"א עמ' ע"ג) מסופר: "כידוע היה חילוקי דעות בין רבינו והרה"ק רבי מאיר מדזיקוב בעל האמרי נועם, בענין אם יש חזקה בארענאדאר (ע"י בשות' דברי חיים ח"ב חו"מ ס' ל"ה, ל"ו, מ"ט, והשמוטה לסי' ל"ז). בעת ההיא השיא האמרי נועם את בנו הרה"צ רבי אהרן מבייטש עם בת רבינו, והאמרי נועם לא נסע להחתונה בגלל המחלוקת. ואמר לבנו החתן: גוזרני עליך בגזירת כיבוד אב שלמחרת חתונתך תלך לחותנתך ותגיד לו בשמי שאיני חולק עליו רק שיברר לי איפוא כתוב שאסור הדבר. ואף על פי שהיה קשה לרבי אהרן לעשות כן, ובפרט שהיה אז בגיל י"ד שנה בלבד, הלך מוכח גזירת כיבוד אב ומסר את הדברים. השיב לו רבינו: אנכי התורה, ובי כתוב דבר זה.

הרבנית של האמרי נועם שאלה לבעלה היתכן שאבי החתן לא יסע לחתונת בנו, השיב לה כששני מחותנים שאינם נוחים זה לזה נפגשים ויש ביניהם פירוד לבבות לעול אחד להסתלק והשני לגלות (ע"י סוטה מ"ט ע"א). ושלא האמרי נועם איש אחד מדזיקוב במקומו להחתונה, רבינו הלך לקבל פניו כי חשב שהאמרי נועם בא, בעת ההיא כבר כבדו עיניו מזוקן, ומישש את ידי האיש בנתנו לו שלום, ונצטער כשהרגיש שאין זה מחזותנו, נענה רבינו ואמר: "ואם נוטרין הברית לא באים" (כלומר כיון שהאמרי נועם היה נוטר הברית יכול היה להרהיב עוז ולמנוע מנסוע, דאם לא כן היה מופחד מהקפדת רבינו). אחר הסתלקות רבינו אמר פעם האמרי נועם שהדברי חיים קרא אותו לדין תורה בבית דין של מעלה (האמרי נועם נסתלק כשנה ורבע אחר רבינו)".

צמק הבכא

[illegible]

הוא נהנה מן המלכות ויחזקת ימיו עם יסוד דת ומוסד כל הקדש
 עם גבורה, מנהג סדור, סלול חסד, דבר וגם לבני חסיד דתו חסדו
 וקדושו יחזקת ימיו חסדו ויחזקת ימיו חסדו.

מחבר: שמואל יוסף שניידמן 368

[illegible]

הוא יקראו עליהם ביום ההוא ויגידו להם: הלא אמרנו לכם כי אתה עושה את כל זה בשם אבי? ויאמרו להם: אכן. ויאמרו להם: הלא אמרנו לכם כי אתה עושה את כל זה בשם אבי? ויאמרו להם: אכן.

התשובה היא: כן, ויש להבחין בין שני סוגי תשובה. תשובה אחת היא תשובה שניתנת על ידי אדם שחשבוש את המצב, והוא מודע לסיכונים, והוא מודע לכך שיש לו חלק באחריות. תשובה שנייה היא תשובה שניתנת על ידי אדם שחשבוש את המצב, והוא מודע לסיכונים, והוא מודע לכך שיש לו חלק באחריות. תשובה שלישית היא תשובה שניתנת על ידי אדם שחשבוש את המצב, והוא מודע לסיכונים, והוא מודע לכך שיש לו חלק באחריות. תשובה רביעית היא תשובה שניתנת על ידי אדם שחשבוש את המצב, והוא מודע לסיכונים, והוא מודע לכך שיש לו חלק באחריות. תשובה חמישית היא תשובה שניתנת על ידי אדם שחשבוש את המצב, והוא מודע לסיכונים, והוא מודע לכך שיש לו חלק באחריות. תשובה שישית היא תשובה שניתנת על ידי אדם שחשבוש את המצב, והוא מודע לסיכונים, והוא מודע לכך שיש לו חלק באחריות. תשובה שביעית היא תשובה שניתנת על ידי אדם שחשבוש את המצב, והוא מודע לסיכונים, והוא מודע לכך שיש לו חלק באחריות. תשובה שמינית היא תשובה שניתנת על ידי אדם שחשבוש את המצב, והוא מודע לסיכונים, והוא מודע לכך שיש לו חלק באחריות. תשובה תשיעית היא תשובה שניתנת על ידי אדם שחשבוש את המצב, והוא מודע לסיכונים, והוא מודע לכך שיש לו חלק באחריות. תשובה עשירית היא תשובה שניתנת על ידי אדם שחשבוש את המצב, והוא מודע לסיכונים, והוא מודע לכך שיש לו חלק באחריות.

חזקת קהים

רבי"ח.

ובירך האדמו"ר מבאבוב: ס'זאל זיין א מזל'דיגער זיווג, אריכות ימים ושנים.

אח"כ יצאו במחול לצדיקים, ורקד רבינו עם האדמו"ר מבאבוב והחתן והמחותנים

בש"ע יו"ד סימן של"ד), והרבה פעמים נמנעים מזה, אבל כעת שמושיבים במאסר פטורים לעשות כן אפילו לכתחלה, כי אין חיוב למסור נפש על זה (כמבואר שם סעיף מ"ח).

י"ח ראה בספר **רבינו שמעון סופר** (ח"א ע' קכה) שכתב אודות התמנות של הגאון רבי **שמעון סופר** זצ"ל כאב"ד קראקא, בתמיכתו של מרן הקדוש **מצאנז** ז"ע: "מועמדים נוספים שהופיעו על הרשימה, גם להם היו תומכים נלהבים, כך שלא התאחדו הדעות, ועוד התנגדו לבחור בו. אחד מראשי הקהלה שנמנה על חסידי הגה"ק בעל "דברי חיים" מצאנז זצ"ל, לא רצה שיבחרו ב"ר אשכנזי", והוא נסע אל רבו, תינה את מגינת לבו, ושפך לפניו שיחו. הוא הציע לה"דברי חיים" להשפיע על חסידיו, תושבי קראקא, שיבטלו את בחירות הראשונות, ויערכו בחירות מחדש. כאשר שאלו הדברי חיים: "מיהו אותו רב שנבחר?", ענהו ראש הקהל: "איזה אברך פרשבורגאי". הפציר בו הדברי חיים והתעניין לדעת את שמו, עד שראש הקהל הוכרח להשיב תשובה ברורה: "בנו של הרב מפרעשבורג". נענה הגה"ק מצאנז בתוקף: "וואסי, וואסי, פרשבורגער רב'ס זין, דארף מען דאך ציטערן פאר איהם". אותו ראש הקהל נשאר רועד מאותו יום ועד יומו האחרון...

ומעתיק שם ממכתבו של הגה"ק **מצאנז** ז"ע להגאון **רבי שמעון סופר**, כדלהלן:

והנה טרם אכלה לדבר אודיע לכבודו עוד דבר אחד, שאל ירך לבבו אם יהי' דבר בעיניו נגד כבודו במדינתו, כי ידוע שינוי טבע המדינות ובפרט מדינת פולין, ומה שלכבוד במדינתם, בשארי המדינות לפחיתות יחשב, כאשר ידעתי מכבר, ויש אשר לכבוד במדינות אחרות ובפולין לפחיתות הוא, גם טבעי ידיעות אנשי המדינה חלוקים ממדינת אונגאריין, אך חכם יכלכל דבריו במשפט ואיש אשר רוח בו יכול להלך נגד רוח בני אדם משונים, ותכלית הדבר ליראה את ד' ולעבדו ולנהות בית ישראל אחריו, וזכות אבותיו יעמוד לו שיהי' הכל על מכונו ויתקרב עת גאולתו, והי' שלום וברכה בנפש המחכה ודוש"ת בלונ"ח.

הק' חיים הלברשטאם.

תשוח"ח לידידנו הנכבד
הרה"ח ר' שלמה אבראמאוויטש הי"ו
יור"ר מכון בהיכלא דמלכא

שמסר לנו מאוצרו הטוב שיחות קודש אלו
ישא ברכה מאת ה' להתברך בכל משאלות לבו

רבינו: איז דעמאלס געווען א דעלעגאציע ביים קייזער אין פעטערבורג .. און דער קייזער האט געזאגט: "שינאווער רבי" ..

האדמו"ר מבאבוב: דער **צאנזער רב** האט זיך משתדל געווען אז ער (הג"ר שמעון סופר) זאל ווערן **קראקעווער**

חרם על שום איש שלא בהסכמת הממשלה. והי' איש אחד בצאנז בשם **יוסל זעלצער** [נקרא כן משום ששחורתו הי' במלח (זאל"ץ)], והי' לו דין תורה אצל הרה"ק **הקרייזער רב**, ופסק הרב לטובת השני. הלה לא קיים הפסק, והרב שלח להגיד לו שאם לא יציית דינא יטילוהו בחרם, ובאשר לא שעה האיש להדברים אסף הרב מניין והחרים אותו. כשנודע הדבר ליוסל הלך לפני הממשלה ומסר על הרב שעבר על חוק המדינה, ובאו שוטרי הממשלה והושיבו את הרב במאסר, ותהום כל העיר.

לא לתור הגיעה השמועה להרה"ק **הדברי חיים** שנאסר רב אחד משום שהחרים איש שלא רצה לצייט דינא. הדברי חיים נתבהל, ורצה תיכף להשתדל למען שחרורו, אבל בינתיים שאל את השם של הרב, וכאשר אמרו לו אהרן בן פיגא רחל, שם בנו הרב מקרייז קרא ואמר: "מיין אהרלע, מילא, א יוד מעג גיין פאר דעם אויבערשטן און פאר די תורה אין תפיסה אריין". וישב אז ששה שבועות בבית הסוהר.

י"ז הריקארדיני"ג אינו ברור. ונעתיק את תוכן העניין מספר **רבינו הקדוש מצאנז** (ח"א עמ' ש"ג): "ביום ה' ניסן תרל"ו התקבל **רבי שמעון סופר מקראקא** לראיון אצל הקיסר **פרנץ יוזעף**, ובידו מכתב בקשה "מיותר ממאה רבנים בגאליציע אשר יתחנונו לפניו, למחול להרב הג' מסאנז ובית דינו, על אשר העוה נגד משפט הארץ, ולפטור אותם מהעונש אשר נחרץ עליהם משופטי הממשלה בווען" (הלבנון י"א ניסן תרל"ו). הקיסר קיבלו בכבוד יוצא מן הכלל, ואמר לו: עס פרייעט מיר זעהר איינען זא עהרווירדיגען מאנן, אין מיינעם הויז צו זעהן (אני שמח מאד לקבל פני אדם נכבד כל כך בהיכלי). מסופר כי מרוב התרגשות על הדברים ששמע, ויש אומרים שהיה זה כשבירך ברכת שחלק מכבודו בעיניים עצמוות, נפל מידו מכתב הבקשה לארץ. כשסיים לברך ראה את המלך עומד לידו ומוסר לו את המכתב שנפל. לאחר שקרא את מכתב הבקשה, והקשיב לתחנוניו הנוספים של רבי שמעון בעל פה, הבטיח לו הקיסר שיקל בעונש, ואמר לו שילך לביתו, ויוכל להשיב למשלחו בשורה טובה (המגיד כ"ה ניסן תרל"ו). לאחר ימים מספר הורה שר המשפטים להחליף את עונש המאסר במעצר בית, אולם למרות כל הבקשות לא שוחרר רבי אהרן לימי ה'שבעה' כשנפטר רבנו, וגם להלוויה הלך בליווי משמר שוטרים חמושים".

"בספר י"ג **אורות** (ח"א עמ' רמ"ח) מסופר: "הגה"ק **משינאווא** אמר שנהנה שבאו הדברים לידי כך שהושיבו את אחיו הגה"ק **מקרייז** במאסר, כי עד אז לא היה אפשר לצאת ידי שמים בזה, כי מעיקר הדין חייבים להחרים את מי שאינו מצייט דינא (כמבואר